

som cyniskt hoppas öka sina konkurrenters produktionsomkostnader.

Benny Peiser skriver om historiska ekologiska katastrofer och hur de sägs ha påskyndat civilisationers kollaps. Peiser påpekar dock att de historiska exemplen har gällt lågteknologiska jordbrukssamhällen, vilket har gjort dem mycket mer sårbara för klimatförändringar än vårt högteknologiska samhälle som ger oss bättre anpassningsmöjligheter.

Carlo Stagnaro anser att den europeiska allmänheten inte är fullt medveten om vilka problem och konsekvenser som Kyotoprotokollet har, eller de kostnader de kommer att få vidkänna i form av färre arbetstillfällen och höjda priser på tjänster och varor.

Som alternativ till klimatkontrollen, att förhindra klimatförändringar över huvud taget, ställer man upp klimatanpassningen: att se till så att eventuella klimatförändringars effekter minimeras. Samhällen som är stillastående och fattiga saknar i allmänhet förmågan att anpassa sig till nya förhållanden, även förändringar som orsakas av klimatet. Kyotoprotokollet ger mycket osäkra miljövinster, särskilt på kort sikt,

samtidigt som det innebär en stor omvandling av samhället till hög kostnad. Det kanske vore dags att applicera försiktighetsprincipen på Kyotoprotokollet självt?

Adapt or Die är läsvärd och intressant, och visar att det finns andra slutsatser att dra ur möjligheten av en klimatförändring. På en bra nivå, utan att bli för enkel, så ger boken goda ekonomiska och vetenskapliga argument.

En god boks förtjänst kan dock också ligga i att den klargör saker genom sina tillkortakommanden. Klimatfrågan består av flera parallella debatter inom klimatologi, ekonomi och politik som vävs samman, vilket ofta gör debatten krånglig och svår att delta i. Det område som Adapt or Die brister på är beskrivningen av politikens roll. Politik är fråga om en kamp mellan idéer, där det i politiken ofta finns tanken att uppfattningar är lika med verklighet och fakta är förhandlingsbara.

Även om debatten må vara mer livlig i utlandet, så står boken för en minoritetsuppfattning, och dess ekonomiska och vetenskapliga resonemang når inte fram till de värdegrunder som anhängarna till Kyoto-protokollet ofta har. Dessa står

antingen på en naturromantisk bas, med en vision om ett decentraliserat, småskaligt och självförsörjande samhälle som anses vara mer ursprungligt. Eller så värderar man just stabilitet och kontroll, och har en vision att man genom regleringar till fullo kan bestämma utkomsten av mänskliga handlingar. Då man har andra mål med sitt engagemang, kommer man inte acceptera Adapt or Die:s medel och lösningar. Värderingar måste bemötas med andra värderingar.

Det huvudsakliga problemet med Kyotoprotokollet, är att det ser människans handlingar som ett problem, och inte som en lösning. Vad kan vi göra för att klimatet skall ha så liten inverkan på människan som möjligt? Det borde egentligen vara den relevanta frågan i debatten, och den måste stå på en solid vetenskaplig, ekonomisk och värdemässig grund.

Waldemar Ingdahl (waldemar.ingdahl@eudoxa.se) är VD för tankesmedjan Eudoxa.

BOKFAKTA

Kendra Okonski (red). Adapt or Die: The science, politics and economics of climate change. Profile Books, London 2003

HISTORIA

Kina upptäckte världen först

Av Mats Fält

De kinesiska upptäcktsresorna kartlade nästan hela jordklotet långt före Columbus. Men varför undvek de Europa?

ETT AV DE mindre hög-prioriterade livsprojekten är att besöka resterna av det som en gång utgjorde de europeiska staternas kolonialvälden. Lite för sent ledde detta anmälnaren 1999 till Hong Kong

och Macau, sommaren innan Kina tog över även den sista portugisiska besittningen i Asien.

Två av de starkaste minnena från besöket blev det sista firandet av "stadens dag" i Macau – instiftad till åminnelse av en stor seger inte över

Kina men väl mot Nederländerna på 1600-talet – och den historiska avdelningen på det stora nöjesfältet i Hong Kong. En del av den historia som beskrevs handlade om de kinesiska amiraler som, framför allt på 1400-talet, företog imponerande resor på världshaven. En berättelse som stämmer dåligt överens med bilden av Kina som ett kejsardöme som föredrog att leva i "splendid isolation", övertygat om sin egen överlägsenhet.

Nu har den brittiske marinofficern Gavin Menzies publicerat en tegelstenstjock redogörelse för vad han tror är den verkliga historien.

Boken heter ”1421 – The year China Discovered the World” (Bantam, 2003) och leder den intresserade in i en fascinerande värld som amiralernas kinesiska samtida gjorde allt för att dölja. De stora resorna blev slutet för det öppna och internationellt inriktade kejsardömet. Det följdes av ett inåtvänt välde fixerat vid att stänga ute allt inflytande från omvärlden.

ASIEN, AFRIKA AUSTRALIEN

Enligt Menzies gjordes under lång tid resor från Kina till olika delar av Asien, Afrika och Australien. Det är i huvudsak inte kontroversiellt även om historien vad gäller Australien är mindre känd och utforskningen

”De stora resorna blev slutet för det öppna och internationellt inriktade kejsardömet.”

kommit i konflikt med urinnevärnarnas ovilja att acceptera att utländsk påverkan skulle ha förekommit även före engelsmännens ankomst. De kinesiska skeppen, och än mindre gruvbrytning i Queensland, passar inte in i den nu gällande politiskt korrekta bilden av kontinentens historia.

Författaren beskriver hur enorma flottor, betydligt mer imponerande än de Henrik Sjöfararens Portugal eller Columbus Spanien kunde skryta med, sändes ut under 1420-talet till alla världsdelar utom Europa. De besökta mängder av länder, etablerade kolonier, spred kunskap, samlade växter och djur och återvände till slut, efter att ha förlorat mängder av skepp och manskap under resorna, till ett Kina som plötsligt avvisade fortsatta kontakter med omvärlden och brände rese- rapporterna.

Menzies hittar spår i olika världsdelar i form av konkreta föremål, inslag i kulturlivet och rapporter om

kinesisk närvaro, inte minst i Amerika. Det är svårt att hävda att detta bara skulle handla om tillfälligheter. Tidiga besökare i Nordamerika redovisade asiatisk närvaro på skilda platser. Det mest oväntade är hans tolkning av ett påvligt brev till biskopen på Grönland om anfall från öster. Med författarens metodik leder spåren fram till att händelsen som beskrevs var ett kinesiskt flottanfall mot våra nordliga släktingar.

För den mer skeptiskt lagde bör betonas att Menzies skörd av konstekniker, ord och DNA hos folkgrupper i olika världsdelar som också återfanns i det medeltida Kina, ger en god grund för det förda resonemanget. Boken redovisar grundligt hans mycket omfattande forskarsatsar.

VARFÖR INTE EUROPA?

En obesvarad fråga blir varför de kinesiska amiralerna så nogsamt undvek att besöka just Europa? Någon rädsla för militärt motstånd kan det inte ha berott på – kineserna förblev överlägsna under många år framåt. Deras imponerande fartyg hade utan svårighet raderat ut samtida europeiska flottor.

Hundratals forskare i amiralernas hemland ägnar sig idag åt att studera de stora upptäcktsfärderna. För dem är de en självklar del av den kinesiska historien, byggd på de böcker som undgick bålet, minnesmärken och lokalt förankrade traditioner som berättar om äventyren.

De som torde vara mest skeptiska mot Kinas plats i den marina historien är nog de europeiska ”stora upptäckarnas” varmaste beundrare. Författaren menar att i princip samtliga hade utomordentliga kopior av kinesiska kartor till sitt förfogande när de i sina små och bräckliga skepp följde samma farleder som sina föregångares, de kinesiska amiralerna, jättearmador. Bedriften blir inte lika heroisk men historien inte mindre

intressant. Menzies styrker bland annat sin tes med att vissa av europeerna uppvisade en förvånansvärd säkerhet inför sina besättningar i osäkra lägen. Det goda kartunderlaget gör denna attityd lättare att förstå.

TVIVELAKTIGT PROJEKT

En annan sak som faktiskt inte är så svår att förstå är att många företrädare för 1400-talets kinesiska maktelit tyckte att resorna var ett ytterst tvivelaktigt projekt. Kina hade teoretiskt sett kunnat lägga under sig stora delar av världen. Kostnaderna för upptäcktsfärderna var samtidigt enorma – vårt eget Stålverk 80 framstår i jämförelse som ett mindre utvecklingsprojekt. Kinas inåtvändhet blev på sikt en katastrof för landet men de utgifter som amiralernas verksamhet åsamkade staten hotade också samhällets grundvalar.

”1421 – The year China Discovered the world” ger ett nytt perspektiv på upptäckternas historia. Mindre eurocentriskt och säkerligen betydligt närmare sanningen. Bilden av hur Kina plötsligt valde extrem isolering framför expansion visar tydligt vad alternativet hade kunnat innebära för oss alla. Menzies har delvis skrivit en alternativ historiebok.

Om inte annat känns det rätt att hedra minnet av de många medresenärer som lämnades kvar i Afrika, Amerika och Asien för att sedan aldrig någonsin få kontakt med Mittens Rike igen, genom att ägna dem en stund i lampans sken. Kanske är de förklaringen till de kinesiska-land folkspillror som mycket tidigt funnits i Californien och Peru?

Mats Fält (mats.falt@tyresokommun.se) är kommunalråd i Tyresö.

BOKFAKTA

Gavin Menzies. 1421 – The year China Discovered the World. Bantam, 2003.